

# RAVNI CEN STORITEV V SLOVENIJI IN BELGIJI

Marjeta Zorin,<sup>1</sup> Jani Bekő<sup>1</sup>

22

*Članek predstavlja izsledke raziskave, v okviru katere se je opravila primerjava cen za 100 statistično definiranih storitev med Slovenijo in Belgijo. Iz analize izhaja osnovna ugotovitev, da je bila februarja 2009 splošna raven cen storitev v Sloveniji za 33 % nižja od ravni referenčnih cen storitev v Belgiji. Med preučevanimi skupinami storitev so bile v opazovanem obdobju v Sloveniji relativno najdražje finančne in druge storitve s censko pariteto 0,87 (za 30 % dražje od povprečja cen vseh storitev v Sloveniji), sledijo pa jim prometne storitve s censko pariteto 0,79. Relativno najcenejše so bile v istem obdobju komunalne storitve s censko pariteto 0,34 (za 49 % cenejše od povprečja cen vseh storitev v Sloveniji). Sledijo jim storitve družbenega varstva s censko pariteto 0,48. Čeprav so v povprečju cene storitev v Belgiji višje kakor v Sloveniji, pa ostajajo neskladja cen storitev med Slovenijo in Belgijo občutna. To kaže, da je proces cenovne konvergence na segmentu storitev šibak in najbrž zaznamovan s posledicami nepravilnega delovanja posameznih podjetrov. Razlika v agregatni ravni cen storitev se odraža tudi v nižji relativni kupni moči povprečnih neto plač v storitvenih dejavnostih Slovenije.*

**Ključne besede:** stopnja razvitosti, raven cen storitev, konvergenca, censka pariteta, censka dispariteta.

**JEL klasifikacija:** D40, E31, F15.

---

<sup>1</sup> Ekonomsko-poslovna fakulteta Maribor, Univerza v Mariboru.

# PRICE LEVELS OF SERVICES IN SLOVENIA AND BELGIUM

23

*The paper aims to show the results of an analysis, within which we compared prices of 100 services between Slovenia and Belgium. The price level of services in Slovenia in February 2009 was on the average 33 percent lower than in Belgium. Financial and other services were the most expensive among analyzed groups of services in Slovenia. These services were 30 percent more expensive than the average of all prices of services in Slovenia (the price parity was 0.87). The next were passenger transport services with price parity of 0.79. Relatively the cheapest were municipal services with price parity of 0.34 (49 % cheaper than the average of all prices of services in Slovenia). They were followed by public care services with the price parity of 0.48. Although the prices of services in Belgium are generally higher, the price disparities of services between Slovenia and Belgium remain substantial. This indicates that the process of price convergence in services is relatively weak and probably marked by irregular functioning of individual submarkets. The difference in aggregate price level of services is also reflected in a lower relative purchasing power of average net wages in the service sector of Slovenia.*

**Key words:** rate of development, price level of services, convergence, price parity, price disparity.

**JEL classification:** D40, E31, F15.

## 1. Uvod

Raziskovanje povezave med razvitostjo gospodarstva in njegovo ravni cen je vodilo do uveljavljanja različnih teorij o razlagah razlik v nacionalni ravni cen. Večina teh teorij temelji bodisi na ključni vlogi relativne produktivnosti dela bodisi na pomenu relativne razpoložljivosti proizvodnih dejavnikov (kapital, delo) v opazovanih gospodarstvih. V zadnjih dveh desetletjih se množi predvsem število študij, ki se ukvarjajo z analizo ravni cen v državah Evropske unije, z analizo cenovne konvergence med članicami Evropske unije in z analizo vpliva evra na raven in strukturo maloprodajnih cen v državah evro-območja.

24

Temelj delovanja gospodarstva Evropske unije je konkurenčen, enoten trg. Enotna valuta naj bi posledično intenzivirala tržne transakcije med gospodarskimi subjekti, hkrati pa naj bi se s tem zmanjševale razlike v cenah in tudi v sami gospodarski razvitosti. Čeprav so monetarno-integrativni učinki oblikovanja evro-območja pomembni, pa obstoja cenovnih razlik ni moč spregledati niti znotraj trgov posameznih držav, še manj pa med nacionalnimi trgi držav članic. Pri pojasnjevanju oblikovanja ravni cen zaradi procesa integracije trgov sta ključni dve razlagi (Dreger et al. 2008). Po prvi razlagi širjenje trga omogoča povečevanje konkurence, kar izzove prilagoditve cen navzdol. Druga razlaga pa se osredotoča na države z nižjim dohodkom, ki se znajdejo v procesu dohitevanja, kar vodi v višanje cenovnih ravni in inflacijskih stopenj. Čeprav je v Evropski uniji bila dosežena visoka stopnja integracije, je cenovna disperzija narasla z njeno formalno širitvijo po letu 2004. Čihák in Holub (2005) sta se v svoji raziskavi osredotočila na analizo cenovnih ravni prav v novih članicah Evropske unije. Ugotovila sta za razvite tržne ekonomije sicer že empirično dokumentirano povezavo med dvigom bruto domačega proizvoda in nacionalno ravni cen; elastičnost censke ravni glede na spremembo v ravni razvitosti naj bi bila v novih članicah Evropske unije v razponu 0,7-0,9 %. Ostali dejavniki določanja nacionalne ravni cen v teh državah pa naj bi bili tudi: relativna produktivnost v nemenjalnem sektorju, delež nemenjalnih dobrin v strukturi bruto domačega proizvoda, struktura zunanjetrgovinske menjave države in vladni ukrepi na področju davkov, subvencij in cenovne regulative, ki (lahko) generirajo cenovna neskladja.

Zanimive so tudi raziskave o vplivu uvedbe evra na raven cen posameznih držav evro-območja. Cornille in Stragier (2007) posebej izpostavljata naslednje mikro-ekonomske vidike prilagajanja cen zaradi uvedbe skupne valute: različna hitrost cenovnih sprememb, prehod na atraktivnejše cene v evrih in vplivi zamenjave valute na raznolikost cen v gospodarstvu. Pri vplivu evra na cene in inflacijska gibanja je bilo ugotovljeno, da sprememba valute ni imela velikih neposrednih posledic na cene. Izrazitejše neposredne cenovne učinke naj bi evro imel le v določenih manj konkurenčnih sektorjih, zlasti v storitvenih dejavnostih.

Dhyne s soavtorji (2005) je na podlagi vzorca cen za 50 različnih dobrin izvedel raziskavo o spremembah maloprodajnih cen v državah evro-območja. V študiji je bilo ugotovljeno, da so pogoste cenovne spremembe v sektorju energije (predvsem izdelki iz nafte in njenih derivatov) in nepredelanih živilih, medtem ko so cene dokaj stanovitne v storitvenih

dejavnostih in pri proizvodnji ne-energetskih industrijskih izdelkov. Pogostost cenovnih sprememb v evro-območju je odvisna predvsem od sezonskih dejavnikov, od vpliva posrednih davkov, od uporabe cen kot strateško-tržnega orodja v konkurenčnem boju podjetij in od strukture ter vrste opazovanega trga.

Allington, Kattuman in Waldmann (2005) so preučevali stopnjo cenovne disperzije med državami evro-območja in državami EU izven evro-območja. Ugotovili so, da je evro pozitivno vplival na cenovno konvergenco med državami evro-območja, v primerjavi s članicami Evropske unije, kjer evro ni bil uveljavljen. Avtorji hkrati navajajo, da kljub uvedbi enotne valute obstaja znotraj evro-območja še vedno znatna cenovna disperzija. Takšno stanje je posledica dejstva, da menjalne dobrine vključujejo pomembne nemenjalne komponente, kar vpliva na stopnjo cenovne disperzije končnih menjalnih dobrin. Zmanjšanje cenovnih razlik oziroma cenovne disperzije je tako odvisno od stopnje menjalnosti dobrin. Cenovna disperzija bo višja pri dobrinah z nižjo stopnjo menjalnosti, medtem ko so nemenjalne dobrine, zlasti storitve, najmanj podvržene cenovni konvergenci. Tudi Rogersova raziskava (2007) dokazuje, da je stopnja disperzije menjalnih cen v evro-območju sicer zelo podobna tisti v Združenih državah Amerike, vendar pa so razhajanja v ravni nemenjalnih cen med evro-območjem in trgom Združenih držav Amerike še vedno občutna.

Kot izhaja iz izsledkov predstavljenih študij, se največje cenovne razlike pojavljajo prav v segmentu nemenjalnih dobrin oziroma storitev, saj je raven teh cen vezana na raven domače kupne moči porabnikov, ta pa je odvisna od konkurenčnosti storitvenih dejavnosti in tudi od siceršnje razvitosti gospodarstva. Zato se ta članek na osnovi statistično uveljavljenega vzorca osredotoča na natančno primerjavo ravni cen storitev v letu 2009 med dvema državama evro-območja, in sicer med Slovenijo in Belgijo. Gre torej za primerjavo ravni cen storitev med tipično razvito članico Evropske unije in novo članico Evropske unije, ki lovi razvojni zaostanek za gospodarsko najmočnejšimi evropskimi državami. Besedilo članka je poleg uvoda razdeljeno še na tri dele. V drugem delu članka so na zelo jedrnat način orisani ključni gospodarski indikatorji za obe ekonomiji. Osrednji, tretji del članka poroča o izračunani ravni cen za posamezne skupine in vrste storitev, za celoten vzorec skupaj ter predstavlja komentarje cenovnih disparitet. Ključne ugotovitve analize so zbrane v sklepnem delu članka.

## 2. Pregled izbranih gospodarskih indikatorjev

### Raven gospodarske razvitosti

Belgija sodi v skupino držav, katerih BDP na prebivalca je v zadnjih devetih letih presegal povprečje EU-27 za 15-25 %. Podatki kažejo, da je bil slovenski BDP na prebivalca leta 2008 za 9,1 % nižji od evropskega povprečja (Tabela 1). Iz podatkov v Tabeli 1 je tudi razvidno, da se je v opazovanem obdobju razlika v ravni BDP na prebivalca med Slovenijo in Belgijo zmanjšala za 16 odstotnih točk.

Tabela 1:

BDP na prebivalca v Sloveniji in Belgiji po pariteti kupne moči (EU-27=100)

|           | 2000  | 2001  | 2002  | 2003  | 2004  | 2005  | 2006  | 2007  | 2008  |
|-----------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Belgija   | 126,1 | 123,7 | 125,3 | 123,3 | 121,2 | 119,8 | 117,7 | 115,7 | 115,2 |
| Slovenija | 79,8  | 79,7  | 82,3  | 83,4  | 86,4  | 87,5  | 87,7  | 88,6  | 90,9  |

Vir: Eurostat (2010) - Economy and Finance, National Accounts (7. 4. 2010).

26

Delež storitev v belgijskem BDP je leta 2008 dosegel 76 %, medtem ko je v Sloveniji ta delež istega leta znašal 63,6 %. Storitveni sektor je za Belgijo izrednega pomena. V tem sektorju je namreč zaposlenih več kot dve tretjini vseh zaposlenih.. Pomembnost storitvenih dejavnosti izhaja iz lastnosti belgijskega gospodarstva, to so majhnost, geografska lega v osrčju Evrope, celovita infrastruktura ter vzporedni razvoj industrije ob trgovini in transportu. Poleg slednjih dveh ključnih dejavnosti, ki sta omogočili Belgiji hiter gospodarski razvoj, so se vzporedno razvijale banke in zavarovalnice. Finančne dejavnosti potrebujejo izobraženo, usposobljeno delovno silo, zaradi tega ima Belgija največ diplomantov in visoko izobraženih ljudi zaposlenih ravno v finančnih in poslovnih dejavnostih. Finančne in nepremičninske storitve, storitve najema ter poslovne storitve zajemajo največji delež storitvenih dejavnosti v Belgiji (v prvem četrtletju 2009 je bil ta delež 39,15-odstotni), sledijo pa jim storitve trgovin, transporta in komunikacij z 28,3 % (Belgostat 2009).

### Brezposelnost in plače

Po podatkih Eurostata je v Sloveniji februarja 2010 harmonizirana stopnja brezposelnosti znašala 6,1 %, kar je bilo pod povprečjem EU-27 (9,6 %). V Belgiji je bila ta stopnja za 1,6 odstotne točke nižja od povprečja EU-27. Sicer je bila stopnja brezposelnosti v Belgiji v obdobju od 2001 do 2008 vseskozi višja kot v Sloveniji (Tabela 2).

Tabela 2:

Harmonizirana stopnja brezposelnosti v EU-27, Sloveniji in Belgiji v obdobju 2001-2008 (v %)

|           | 2001 | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 |
|-----------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| EU-27     | 8,5  | 8,9  | 9,0  | 9,0  | 8,9  | 8,2  | 7,1  | 7,0  |
| Slovenija | 6,2  | 6,3  | 6,7  | 6,3  | 6,5  | 6,0  | 4,9  | 4,4  |
| Belgija   | 6,6  | 7,5  | 8,2  | 8,4  | 8,5  | 8,3  | 7,5  | 7,0  |

Vir: Eurostat (2009) – Economy and Finance, Employment and Unemployment (5. 6. 2009).

Povprečna starost belgijskega prebivalstva se povečuje, nizka nataliteta pa ustvarja dodatna neskladja na trgu dela. Veliko je tudi prehitrih upokojitev starejšega prebivalstva. V sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja je bilo v Belgiji nekaj reform trga dela, ki so spodbujale starejše delavce k predčasni upokojitvi. Tako naj bi se ustvaril prostor

za mlajše. Zdaj se Belgija sooča z visoko stopnjo brezposelnosti mladih, starih od 15 do 24 let. Razlogi za takšno stanje naj bi bili predvsem v pomanjkanju praktičnega usposabljanja v šolskem sistemu in v delovni zakonodaji, ki otežuje začasno zaposlovanje mladih brez delovnih izkušenj (Jousten et al. 2008).

Leta 2006 so bile povprečne mesečne bruto plače na zaposlenega v storitvenem sektorju v Sloveniji za več kot polovico nižje kakor v Belgiji (Tabela 3). Razlogi za tolikšno razliko so v različni splošni stopnji razvitosti gospodarstev in v doseženi relativni produktivnosti dela. Slovenske plače so se sicer z leti povečevale, vendar so se prav tako povečevale belgijske. V storitvenih dejavnostih so se slovenske plače v obdobju 2000-2008 povečale za 43,8 %, belgijske plače pa za 20,5 %.

27

Tabela 3:

Povprečne mesečne bruto plače v storitvenih dejavnostih v Sloveniji in Belgiji v obdobju 2000-2006 (za mesec oktober v €)

|           | 2000M10 | 2001M10 | 2002M10 | 2003M10 | 2004M10 | 2005M10 | 2006M10 |
|-----------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Slovenija | 924     | 1027    | 1116    | 1190    | 1263    | 1284    | 1329    |
| Belgija   | 2488    | 2505    | 2680    | 2657    | 2908    | 2889    | 2999    |

Vir: SURS (2009) – Demografsko in socialno področje, Trg dela (23. 6. 2009), Frederick Van Gysegem (interna komunikacija).

### Javnofinančna gibanja

Belgija se že vrsto let sooča z bremenom visokega javnega dolga, ki pa je vse do leta 2007 izkazoval padajoči trend. Visok javni dolg Belgije izvira predvsem iz neustrezne makroekonomske politike v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Takratna vlada je namreč v času naftne krize v javnem sektorju masovno zaposlovala odpuščene delavce in subvencionirala slabečo industrijo, kot na primer premogovništvo, železarstvo, tekstilno industrijo, steklarstvo in ladjedelništvo. Zaradi takšne ekonomske politike je Belgija ob koncu osemdesetih let imela kar 121-odstotni javni dolg, izražen v BDP. Od takrat naprej so generacije belgijskih vlad postopno bolj ali manj uspešno zniževale javni dolg na račun visoke stopnje domačega varčevanja. Izbruh svetovne finančne krize in z njo povezane gospodarske težave so proračunski primanjkljaj v Belgiji v letu 2009 stabilizirale na skoraj 6 % BDP, javni dolg pa se je znova približal velikosti letnega belgijskega BDP. Raven slovenskega javnega dolga je sicer občutno nižja od deklariranega fiskalnega kriterija evro-območja pa tudi od povprečja EU-27, vendar naraščajoči javnofinančni primanjkljaji napovedujejo njeno hitrejšo rast zlasti po letu 2010.

### Dosežena relativna raven cen

V skladu s podatki o ravni BDP na prebivalca splošna raven cen storitev v Belgiji presega povprečje EU-27 in tudi splošno raven cen storitev v Sloveniji. Glede na raven cen v EU-27

so bile v Belgiji leta 2008 cene storitev višje za 21 %, medtem ko je bila raven cen storitev v Sloveniji istega leta nižja od povprečja EU-27 za 25 %. Tudi cene potrošnih dobrin so bile lani v Belgiji višje kakor v EU-27, vendar so bile razlike manjše kot pri cenah storitev. Potrošne dobrine so bile v Belgiji dražje za 8 %, v Sloveniji pa cenežje za 8 %. V letu 2008 glede na leto 2000 lahko v obeh državah opazimo podražitev tako storitev kot potrošnih dobrin. Rast relativne ravni cen v Sloveniji naj bi bilo vsaj deloma moč pojasniti s procesom razvojnega dohitevanja evropskega gospodarskega jedra in s pripadajočo cenovno konvergenco.

### 3. Primerjava ravni cen storitev med Slovenijo in Belgijo

28

#### 3.1 Metodološka pojasnila

Pri analizi censkih razmerij smo se oprli na metodologijo in na košarico (vzorec) storitvenih postavk, ki ju v svojih raziskavah uporabljajo Kračun in soavtorji (2009). V nadaljevanju navajamo osnovne oblike izračunov, ki so vsebinsko prilagojeni analiziranemu primeru.

#### Censka pariteta storitve

S pojmom censka pariteta razumemo razmerje med ceno določene storitve »x« v Sloveniji in ceno iste storitve v Belgiji. Osnovna formula za izračun censke paritete storitve »x« je v tem primeru naslednja:

$$\begin{array}{lcl} \text{Censka} & \text{cena storitve »x« v Sloveniji (P}_{\text{SLO}}) & \\ \text{pariteta} & = \frac{\text{-----}}{\text{cena storitve »x« v Belgiji (P}_{\text{BE}})} & [1] \\ \text{storitve} & & \\ \text{»x«} & & \end{array}$$

Osnova za ugotavljanje censkih paritet je izračun aritmetičnih povprečij opazovanih cen za enako storitev ( $P_{\text{SLO}}$  in  $P_{\text{BE}}$ ). Izračunavanje censkih paritet nam ne omogoča samo primerjave med posameznimi storitvami, s ponderiranjem censkih paritet je namreč mogoče izračunati tudi povprečne censke paritete posameznih storitvenih skupin in agregatno censko pariteto celotnega vzorca storitev. S ponderiranjem določimo relativno pomembnost storitve za potrošnika med preučevanimi postavkami. Na podlagi agregatne censke paritete storitev ( $ACP_{\text{storitev}}$ ) lahko izračunamo kupno moč evra v Sloveniji. Če je agregatna censka pariteta storitev, na primer, 0,67, pomeni, da si lahko v Sloveniji z enim evrom v povprečju kupimo za približno 49 % več storitev kot z istim evrom v Belgiji. Cene storitev so v Belgiji za 49 % višje kot v Sloveniji oziroma so cene storitev v Sloveniji za 33 % nižje kot v Belgiji. Razlika v cenovnih ravneh je lahko še posebej velika v primeru tistih storitev, ki niso predmet neposredne mednarodne menjave. Nižjo izračunano agregatno censko pariteto je možno sicer razumeti tudi kot komparativno prednost slovenskega gospodarstva pred belgijskim.

Pogoj za primerjanje cen med posameznimi izdelki in storitvami je seveda, da so ti enaki oziroma dovolj homogeni. Primerljivost cen storitev je med opazovanima državama lahko omejena zaradi tega, ker se same storitve med seboj pogosto razlikujejo po tem, kaj v ponudbo vključujejo in kakšna je njihova kvaliteta. Vzroki za različno specifikacijo storitev so lahko tudi zakonski predpisi in veljavna tržna regulativa v posamezni državi, navade in pričakovanja domačih potrošnikov, razvitost samega trga ter stopnja konkurenčnosti ponudnikov storitev. Popis cen je v študiji temeljil na zbiranju petih maloprodajnih cen za posamezno storitev v obeh državah. Popisovanje cen je v Belgiji in v Sloveniji potekalo januarja in februarja leta 2009. Lokacije snemanja cen specificiranih storitev so v Sloveniji bile Ljubljana, Maribor, Portorož, Celje in Rogaška Slatina, v Belgiji pa Gent, Bruselj, Brugge in Antwerpen.

### Raven censke paritete storitve

Pridobljene censke paritete so bile nato uporabljene za izračun ravni censkih paritet oziroma censkih disparitet. Računali smo disparitete cen na ravni posameznih skupin in pa disparitete cen glede na celoten vzorec storitev.

Pri disparitetah cen na ravni posameznih skupin (skupine so v tabelah v nadaljevanju članka označene z rimskimi številkami I-X) smo primerjali censko pariteto storitve s censko pariteto skupine, znotraj katere se storitev nahaja. Če je raven censke paritete višja (nižja) od 100, pomeni, da je preučevana storitev v Sloveniji relativno dražja (cenejša) od povprečja skupine, znotraj katere se storitev nahaja. Disparitete cen na ravni posamezne skupine izračunamo s pomočjo naslednje enačbe:

$$\begin{array}{lcl} \text{Raven censke} & \text{Censka pariteta storitve »x«} & \text{CP} \\ \text{paritete} & = \frac{\text{Censka pariteta storitve »x«}}{\text{Censka pariteta skupine storitev}} * 100 = \frac{\text{CP}}{\text{CP}_{\text{skupina}}} * 100 & (2) \\ \text{storitve »x«} & & \end{array}$$

Disparitete cen na ravni celotnega vzorca ugotovimo, če primerjamo censko pariteto posameznih storitev z agregatno censko pariteto celotnega vzorca:

$$\begin{array}{lcl} \text{Raven censke} & \text{Censka pariteta storitve »x«} & \text{CP} \\ \text{paritete} & = \frac{\text{Censka pariteta storitve »x«}}{\text{Povprečna censka pariteta vseh storitev}} * 100 = \frac{\text{CP}}{\text{ACP}_{\text{storitev}}} * 100 & (3) \\ \text{storitve »x«} & & \end{array}$$

Agregatna censka pariteta predstavlja povprečno raven cen storitev v primerjavi z Belgijo ( $\text{ACP}_{\text{storitev}}$ ) in je izračunana kot tehtano povprečje censkih paritet posameznih, v statistični vzorec zajetih storitev. Sistem uteži je takšen, kot ga uporablja Statistični urad Republike Slovenije.

Razlaga izračunanih vrednosti je podobna kot v primeru disparitet glede na povprečje skupine. Tako raven censke paritete storitve glede na celoten vzorec pokaže, za koliko

odstotkov je ta storitev v Sloveniji relativno dražja (če je bila raven censke paritete večja od 100) oziroma relativno cenejša (če je raven censke paritete manjša od 100) od povprečja celotnega vzorca v Sloveniji. Gre za ugotavljanje disparitet maloprodajnih cen storitev v Sloveniji pri predpostavki referenčnih censkih razmerij v Belgiji.

### 3.2 Rezultati primerjave cen storitev med Slovenijo in Belgijo

Analizirana košarica storitev je v pričujočem primeru obsegala 100 storitvenih postavk. Postavke storitev so bile razdeljene v deset skupin. Te so bile: obrtne storitve in popravila, osebne in druge storitve, stanarina, komunalne storitve, finančne in druge storitve, storitve za izobraževanje in kulturo, storitve družbenega varstva, prometne storitve, komunikacije ter gostinske in hotelske storitve. Slednja skupina je bila sestavljena iz treh podskupin: gostinskih storitev, hotelskih storitev in storitev hitre hrane.

Preden podrobneje predstavimo vsako izmed naštetih skupin storitev, se bomo sprva osredotočili na agregatno raven cen storitev v Sloveniji.

#### Agregatna raven cen storitvenih skupin v Sloveniji v primerjavi z Belgijo

Iz primerjave cen celotnega vzorca storitvenih postavk izhaja, da so bile cene storitev v Sloveniji v začetku leta 2009 v povprečju za 33 % nižje kot v Belgiji. Ker je agregatna raven cen znašala 0,67, to pomeni, da je slovenski potrošnik v povprečju za neko storitev plačal le 67 % zneska, ki ga je plačal belgijski potrošnik za enako storitev (tabela 4).

Tabela 4:  
Censke paritete preučevanih skupin storitev (februar 2009)

| Št.  | SKUPINA STORITEV                           | Censka pariteta (CP) |
|------|--------------------------------------------|----------------------|
| I    | OBRTNE STORITVE IN POPRAVILA               | 0,74                 |
| II   | OSEBNE IN DRUGE STORITVE                   | 0,71                 |
| III  | STANARINA                                  | 0,62                 |
| IV   | KOMUNALNE STORITVE                         | 0,34                 |
| V    | FINANČNE IN DRUGE STORITVE                 | 0,87                 |
| VI   | STORITVE ZA IZOBRAŽEVANJE IN KULTURO       | 0,74                 |
| VII  | STORITVE DRUŽBENEGA VARSTVA                | 0,48                 |
| VIII | PROMETNE STORITVE                          | 0,79                 |
| IX   | GOSTINSKE IN HOTELSKE STORITVE             | 0,69                 |
| X    | KOMUNIKACIJE                               | 0,72                 |
|      | STORITVE SKUPAJ (ACP <sub>storitev</sub> ) | 0,67                 |

Vse skupine storitev so v Sloveniji, v primerjavi z Belgijo, cenejše. Najcenejše so komunalne storitve, ki predstavljajo v povprečju le 34 % cene istovrstnih storitev v Belgiji. Storitve družbenega varstva so v Sloveniji cenejše za 52 %. Med 30 % in 40 % so cenejše gostinske in hotelske storitve ter stanarina. Od 20 % do 30 % so cenejše osebne in druge storitve,

komunikacije, obrtne storitve in popravila, storitve za izobraževanje in kulturo ter prometne storitve. Cenam v Belgiji so se najbolj približale slovenske cene finančnih in drugih storitev; te so bile v Sloveniji v povprečju cenejše za 13 %.

### Obrtne storitve in popravila

Obrtne storitve in popravila dosegajo v Sloveniji 74 % povprečne ravni cen enake skupine storitev v Belgiji (tabela 5). Za 50 % belgijske cene si lahko pri nas privoščimo šivanje ženskega krila, šivanje moške obleke pa za 52 % belgijske cene. Opazimo lahko, da so storitve, ki zahtevajo več vloženega dela, v Sloveniji znatno cenejše kakor v Belgiji. Popravilo radia, televizorja in štedilnika je občutno cenejše v Sloveniji in to za 60 % do 70 %.

31

Tabela 5:

Censke paritete in raven censkih paritet obrtnih storitev in popravil (februar 2009)

| Št. | STORITEV                        | Enota<br>mere  | Censka pariteta<br>(CP)<br>$P_{SLO}/P_{BE}$ | Raven censke<br>paritete<br>(CP/CP <sub>skupina</sub> )<br>* 100 | Raven censke<br>paritete<br>(CP/ACP <sub>storitev</sub> )<br>* 100 |
|-----|---------------------------------|----------------|---------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
| 1   | Šivanje moške volnene obleke    | komplet        | 0,52                                        | 70                                                               | 78                                                                 |
| 2   | Krajsanje moških hlač           | kos            | 0,80                                        | 108                                                              | 120                                                                |
| 3   | Šivanje ženskega krila          | kos            | 0,50                                        | 68                                                               | 75                                                                 |
| 4   | Podplatenje čevljev             | par            | 0,92                                        | 124                                                              | 137                                                                |
| 5   | Popravilo pet                   | par            | 0,75                                        | 101                                                              | 112                                                                |
| 6   | Popravilo radia                 | ura            | 0,39                                        | 53                                                               | 59                                                                 |
| 7   | Popravilo televizorja           | ura            | 0,36                                        | 48                                                               | 53                                                                 |
| 8   | Popravilo štedilnika            | ura            | 0,33                                        | 45                                                               | 50                                                                 |
| 9   | Popravilo avtomobila            | ura            | 0,87                                        | 117                                                              | 130                                                                |
| 10  | Pranje avta                     | kos            | 0,66                                        | 89                                                               | 98                                                                 |
| 11  | Zamenjava olja in filtra        | kos            | 0,86                                        | 116                                                              | 129                                                                |
| 12  | Zamenjava gum                   | kos            | 0,65                                        | 87                                                               | 97                                                                 |
| 13  | Barvanje prostorov              | m <sup>2</sup> | 0,69                                        | 93                                                               | 103                                                                |
| 14  | Izdelava ključa                 | kos            | 0,64                                        | 86                                                               | 96                                                                 |
| I   | OBRTNE STORITVE IN<br>POPRAVILA |                | 0,74                                        | 100                                                              | 111                                                                |

Cena popravila štedilnika dosega 45 % povprečja cen obrtnih storitev in popravil, medtem ko na drugi strani dosega 50 % povprečja cen vseh storitev v Sloveniji. Zamenjava gum, barvanje prostorov in izdelava ključa so storitve, ki so v Sloveniji za 30 % do 40 % cenejše glede na referenčne storitve v Belgiji. Najbolj se belgijski ravni cen približajo zamenjava oljnega filtra (za 14 % nižja slovenska cena od belgijske), popravilo avtomobila (za 13 % cenejše) in pa podplatenje čevljev (za 8 % nižja cena v Sloveniji). Podplatenje čevljev najbolj presega povprečje cen obrtnih storitev in popravil v Sloveniji, in sicer za 24 %, poleg tega pa ta storitev v opazovani skupini storitev najbolj presega agregatno raven cen storitev (za 37 %). Sledita popravilo avtomobila in zamenjava olja; prva storitev presega povprečje cen preučevane skupine za 17 %, druga pa za 16 %.

## Osebnе in druge storitve

Cene osebnih in drugih storitev v Sloveniji so v povprečju za 29 % nižje kot v Belgiji (tabela 6). Najcenejša storitev v Sloveniji je razvijanje barvnih fotografij. Ta storitev namreč dosega le 56 % cene enake storitve v Belgiji, od povprečja preučevane skupine storitev je cenejša za 22 %, od povprečja cen vseh storitev pa je cenejša za 17 %. Dvostransko fotokopiranje, razvijanje barvnega filma in obisk solarija je cenejše za 10 % do 20 %, medtem ko je fotografiranje za osebno izkaznico samo za 8 % cenejše kakor v Belgiji in tako presega povprečje cen preučevane skupine za 30 %, agregatno raven cen pa za 38 %.

Tabela 6:

Censke paritete in raven censkih paritet osebnih in drugih storitev (februar 2009)

| Št. | STORITEV                             | Enota mere | Censka pariteta (CP)<br>$P_{SLO}/P_{BE}$ | Raven censke paritete<br>(CP/CP <sub>skupina</sub> )<br>* 100 | Raven censke paritete<br>(CP/ACP <sub>storitev</sub> )<br>* 100 |
|-----|--------------------------------------|------------|------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| 15  | Moško striženje                      | 1-krat     | 0,71                                     | 100                                                           | 106                                                             |
| 16  | Žensko striženje (srednje dolgi las) | 1-krat     | 0,76                                     | 108                                                           | 114                                                             |
| 17  | Trajna ondulacija                    | 1-krat     | 0,67                                     | 94                                                            | 100                                                             |
| 18  | Barvanje las (srednje dolgi las)     | 1-krat     | 0,60                                     | 85                                                            | 90                                                              |
| 19  | Obisk solarija                       | 1 min      | 0,85                                     | 120                                                           | 128                                                             |
| 20  | Kemično čiščenje moške obleke        | kos        | 0,66                                     | 92                                                            | 98                                                              |
| 21  | Kemično čiščenje ženskega plašča     | kos        | 0,67                                     | 94                                                            | 100                                                             |
| 22  | Pranje srajce                        | kos        | 0,68                                     | 97                                                            | 102                                                             |
| 23  | Pranje posteljne rjuhe               | kos        | 0,78                                     | 110                                                           | 116                                                             |
| 24  | Fotografiranje za osebno izkaznico   | 8 slik     | 0,92                                     | 130                                                           | 138                                                             |
| 25  | Razvijanje barvnega filma            | kos        | 0,85                                     | 120                                                           | 127                                                             |
| 26  | Razvijanje barvnih fotografij        | kos        | 0,56                                     | 78                                                            | 83                                                              |
| 27  | Dvostransko fotokopiranje            | list       | 0,84                                     | 119                                                           | 126                                                             |
| II  | OSEBNE IN DRUGE STORITVE             |            | 0,71                                     | 100                                                           | 106                                                             |

Prav tako kot pri obrtnih storitvah in popravilih lahko tudi tukaj opazimo, da so storitve, ki so bolj kot ne avtomatizirane, v Sloveniji le malo cenejše, medtem ko so pri ostalih storitvah, kjer je potrebna določena količina človeškega dela, večje cenovne razlike. Razlago za to lahko poiščemo v samih stroških dela, ki so v Belgiji višji.

## Stanarina

V Sloveniji so stanarine v središčih večjih mest (Ljubljana, Maribor) dokaj visoke, ampak še precej nižje kakor v Belgiji. Za kvadratni meter dvosobnega stanovanja v središču mesta je potrebno v Sloveniji odšteti 28 % manj kot v Belgiji. Najem dvosobnega stanovanja je za 15 % dražji od povprečja cen preučevane skupine storitev in za 7 % dražji od povprečja cen celotnega vzorca storitev v Sloveniji. Najem garsonjere je v Sloveniji cenejši za 36 %, najem trisobnega stanovanja pa je cenejši za 49 % v primerjavi z Belgijo (tabela 7). Stanarina za trisobno stanovanje je za 18 % nižja od povprečja cen skupine storitev stanarina in pa za 23 % nižja od agregatne ravni cen.

Tabela 7:

Censke paritete in raven censkih paritet skupine storitev stanarina (februar 2009)

| Št. | STORITEV                                      | Enota mere     | Censka pariteta (CP)<br>$P_{SLO}/P_{BE}$ | Raven censke paritete<br>(CP/CP <sub>skupina</sub> ) * 100 | Raven censke paritete<br>(CP/ACP <sub>storitev</sub> ) * 100 |
|-----|-----------------------------------------------|----------------|------------------------------------------|------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|
| 28  | Stanarina (center mesta, dvosobno stanovanje) | m <sup>2</sup> | 0,72                                     | 115                                                        | 107                                                          |
| 29  | Stanarina (center mesta, garsonjera)          | m <sup>2</sup> | 0,64                                     | 103                                                        | 96                                                           |
| 30  | Stanarina (center mesta, trisobno stanovanje) | m <sup>2</sup> | 0,51                                     | 82                                                         | 77                                                           |
| III | STANARINA                                     |                | 0,62                                     | 100                                                        | 93                                                           |

33

### Komunalne storitve

Komunalne storitve so v Sloveniji cenejše za 66 % (tabela 8). Najbolj izstopa voda za gospodinjstvo, ki dosega le 22 % cene enake storitve v Belgiji in je tako tudi najcenejša storitev v skupini komunalne storitve (za 36 % je cenejša od povprečja cen preučevane skupine), od povprečja cen celotnega vzorca pa je cenejša kar za 68 %. Domnevamo, da so takšne razlike v ceni tudi zaradi tega, ker smo v Belgiji popisali cene le v večjih mestih, kjer je gospodinjstva voda dražja, medtem ko smo v Sloveniji popisali ceno vode tudi v manjših mestih.

Tabela 8:

Censke paritete in raven censkih paritet komunalnih storitev (februar 2009)

| Št. | STORITEV                                   | Enota mere     | Censka pariteta (CP)<br>$P_{SLO}/P_{BE}$ | Raven censke paritete<br>(CP/CP <sub>skupina</sub> ) * 100 | Raven censke paritete<br>(CP/ACP <sub>storitev</sub> ) * 100 |
|-----|--------------------------------------------|----------------|------------------------------------------|------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|
| 31  | Voda za gospodinjstvo                      | m <sup>3</sup> | 0,22                                     | 64                                                         | 32                                                           |
| 32  | Kanalščina                                 | m <sup>3</sup> | 0,48                                     | 140                                                        | 71                                                           |
| 33  | Odvoz smeti                                | m <sup>3</sup> | 0,41                                     | 122                                                        | 62                                                           |
| 34  | Ogrevanje stanovanja na daljavo (toplarna) | mesec          | 0,31                                     | 92                                                         | 47                                                           |
| 35  | Parkiranje (garaža)                        | ura            | 0,63                                     | 186                                                        | 94                                                           |
| 36  | Parkiranje (na prostem)                    | ura            | 0,52                                     | 154                                                        | 78                                                           |
| IV  | KOMUNALNE STORITVE                         |                | 0,34                                     | 100                                                        | 51                                                           |

Ogrevanje stanovanja na daljavo nas mesečno stane v Sloveniji za 69 % manj kot v Belgiji. Visoke cene ogrevanja stanovanja v Belgiji prisilijo mnogo tamkajšnjih prebivalcev, da imajo čim manjša stanovanja, ponavadi enosobna, ali pa da v večjem stanovanju živi več oseb, tako da se stroški na osebo porazdelijo. Cena ogrevanja je v Belgiji sestavljena iz cene porabljene energije, cene dobave energije in davka.

V tej skupini storitev se belgijskim cenam še najbolj približa cena ure parkiranja v garaži, ki je nižja v Sloveniji za 37 % in kar za 86 % presega povprečje cen skupine komunalnih storitev, od povprečja cen vseh storitev v Sloveniji pa je nižja za 6 %.

### Finančne in druge storitve

Finančne in druge storitve so v povprečju v Sloveniji cenejše za 13 % (tabela 9). Najcenejše je zavarovanje stanovanja, ki dosega 61 % cene v Belgiji, od povprečja cen vseh storitev pa je cenejše za 9 %. Sledijo stroški vodenja računa pri poslovni banki, ki so v Sloveniji cenejši za 33 %. Cena tehničnega pregleda vozila je v Sloveniji nižja za 4 % in za 11 % višja od povprečja cen preučevane skupine storitev. Cena tehničnega pregleda vozila sicer presega agregatno raven cen storitev za 44 %.

Tabela 9:

Censke paritete in raven censkih paritet finančnih in drugih storitev (februar 2009)

34

| Št. | STORITEV                   | Enota<br>mere | Censka<br>pariteta (CP)<br>$P_{SLO}/P_{BE}$ | Raven censke<br>paritete<br>$(CP/CP_{skupina})$<br>* 100 | Raven censke<br>paritete<br>$(CP/ACP_{storitev})$<br>* 100 |
|-----|----------------------------|---------------|---------------------------------------------|----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|
| 37  | Zavarovanje stanovanja     | leto          | 0,61                                        | 70                                                       | 91                                                         |
| 38  | Stroški vodenja računa     | mes.          | 0,67                                        | 77                                                       | 100                                                        |
| 39  | Tehnični pregled vozila    | leto          | 0,96                                        | 111                                                      | 144                                                        |
| 40  | Obvezno zavarovanje vozila | leto          | 0,90                                        | 103                                                      | 134                                                        |
| V   | FINANČNE IN DRUGE STORITVE |               | 0,87                                        | 100                                                      | 130                                                        |

Pri tej skupini storitev je potrebno poudariti, da so storitve omejeno primerljive. Zavarovalnice v Sloveniji in prav tako v Belgiji uporabljajo pri zaračunavanju cen zavarovanja stanovanja različne kriterije; ponekod kvadrato stanovanja ali pa število sob. Tudi banke ponujajo storitve, ki niso popolnoma enake. V Belgiji v nekaterih bankah ne zaračunavajo stroškov vodenja računa komitentov. Če pa banka zaračuna ta znesek, pa je ponavadi v stroške vodenja računa vključena tudi storitev spletna banka.

### Storitve za izobraževanje in kulturo

Storitve za izobraževanje in kulturo so v Sloveniji v povprečju za 26 % cenejše kot v Belgiji.

Tabela 10:

Censke paritete in raven censkih paritet storitev za izobraževanje in kulturo (februar 2009)

| Št. STORITEV                            | Enota mere | Censka pariteta (CP)<br>$P_{SLO}/P_{BE}$ | Raven censke paritete<br>(CP/CP <sub>skupina</sub> )<br>* 100 | Raven censke paritete<br>(CP/ACP <sub>storitev</sub> )<br>* 100 |
|-----------------------------------------|------------|------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| 41 Vozniški izpit                       | cel izpit  | 0,89                                     | 121                                                           | 133                                                             |
| 42 Vstopnica za kino                    | kos        | 0,52                                     | 71                                                            | 78                                                              |
| 43 Izposoja DVD                         | dan        | 0,62                                     | 85                                                            | 93                                                              |
| 44 Vstopnica za gledališče              | kos        | 0,69                                     | 93                                                            | 103                                                             |
| 45 Vstopnica za nogometno tekmo         | kos        | 0,47                                     | 63                                                            | 70                                                              |
| 46 Izdatek za tečaj tujega jezika       | ura        | 0,57                                     | 77                                                            | 85                                                              |
| 47 Internetni dostop                    | 8 obiskov  | 0,49                                     | 67                                                            | 74                                                              |
| 48 Fitnes                               | dostop     | 0,91                                     | 124                                                           | 136                                                             |
| 49 Tečaj plesa                          | obisk      | 0,80                                     | 109                                                           | 120                                                             |
| 50 Paket (kabelska+internet)            | mes.       | 0,76                                     | 104                                                           | 114                                                             |
| 51 Kabelska televizija                  |            | 0,88                                     | 120                                                           | 132                                                             |
| VI STORITVE ZA IZOBRAŽEVANJE IN KULTURO |            | 0,74                                     | 100                                                           | 110                                                             |

35

Vstopnica za nogometno tekmo je cenejša za 53 %, vstopnica za kino pa stane v Sloveniji za 48 % manj kot v Belgiji. Vstopnica za nogometno tekmo je za 37 % cenejša od povprečja cen preučevane skupine in za 30 % cenejša od povprečja cen celotnega vzorca. Ura tečaja tujega jezika je cenejša v Sloveniji za 43 %, izposoja DVD pa je v Sloveniji cenejša za 38 % v primerjavi z Belgijo.

Belgijski ravni cen so se najbolj približale naslednje storitve: enkratni obisk fitnesa (91 % cene primerljive storitve v Belgiji), vozniški izpit (89 % cene primerljive storitve v Belgiji) in kabelska televizija (88 % cene primerljive storitve v Belgiji). Cena enkratnega obiska fitnesa presega povprečje cen skupine storitve za izobraževanje in kulturo za 24 %, medtem ko agregatno raven cen ta storitev presega za 36 %.

### Storitve družbenega varstva

Storitve družbenega varstva so v Sloveniji v povprečju za 52 % cenejše kot v Belgiji (tabela 11). Najcenejši storitvi sta bivanje v enoposteljni sobi v študentskem domu in bivanje v dijaškem domu (obe storitvi sta za 59 % cenejši kot v Belgiji, od povprečja cen preučevane skupine storitev sta cenejši za 13 %, od povprečja cen vseh storitev pa sta cenejši za 38 %). Storitve vrtcev so v Sloveniji prav tako cenejše od tistih v Belgiji, in sicer za 45 %.

Tabela 11:

Censke paritete in raven censkih paritet storitev družbenega varstva (februar 2009)

| Št. | STORITEV                      | Enota mere | Censka pariteta (CP)<br>$P_{SLO}/P_{BE}$ | Raven censke paritete<br>(CP/CP <sub>skupina</sub> )<br>* 100 | Raven censke paritete<br>(CP/ACP <sub>storitev</sub> )<br>* 100 |
|-----|-------------------------------|------------|------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| 52  | Izdatek za vrtec (polna cena) | mes.       | 0,55                                     | 116                                                           | 82                                                              |
| 53  | Izdatek za študentski dom     | mes.       | 0,41                                     | 87                                                            | 62                                                              |
| 54  | Izdatek za dijaški dom        | mes.       | 0,41                                     | 87                                                            | 62                                                              |
| VII | STORITVE DRUŽBENEGA VARSTVA   |            | 0,48                                     | 100                                                           | 71                                                              |

36

### Prometne storitve

Prometne storitve so v povprečju v Sloveniji za 21 % cenejše kot v Belgiji (tabela 12).

Tabela 12:

Censke paritete in raven censkih paritet prometnih storitev (februar 2009)

| Št.  | STORITEV                                     | Enota mere | Censka pariteta (CP)<br>$P_{SLO}/P_{BE}$ | Raven censke paritete<br>(CP/CP <sub>skupina</sub> )<br>* 100 | Raven censke paritete<br>(CP/ACP <sub>storitev</sub> )<br>* 100 |
|------|----------------------------------------------|------------|------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| 55   | Delavska mesečna karta (MPP)                 | mes.       | 1,15                                     | 145                                                           | 172                                                             |
| 56   | Mestni potniški promet                       | voz.       | 0,85                                     | 108                                                           | 127                                                             |
| 57   | Avtobus (60 km)                              | voz.       | 0,73                                     | 93                                                            | 110                                                             |
| 58   | Taksi v mestu                                | km         | 0,51                                     | 65                                                            | 77                                                              |
| 59   | Najem vozila                                 | dan        | 0,72                                     | 91                                                            | 108                                                             |
| 60   | Letalska vozovnica (London-ekonomski razred) | voz.       | 0,87                                     | 110                                                           | 130                                                             |
| 61   | Prevoz z vlakom                              | km         | 0,51                                     | 64                                                            | 76                                                              |
| VIII | PROMETNE STORITVE                            |            | 0,79                                     | 100                                                           | 118                                                             |

Edina storitev, ki je v Sloveniji dražja kot v Belgiji, je delavska mesečna karta za mestni potniški promet. Ta je dražja za 15 % in presega povprečje cen preučevane skupine za 45 %, agregatno raven cen storitev pa za 72 %. Možni vzrok za takšno cenovno razliko je v tem, da sodijo pod okrilje največjega belgijskega nacionalnega prevoznika De Lijn prevozi z avtobusi, z vlaki in tudi s tramvaji. Tako so v mestih tarife poenotene in v delavsko mesečno karto ni vključena samo vožnja z avtobusom, ampak tudi s tramvajem. Naslednji možni vzrok pa je tudi, da so belgijska mesta zelo gosto poseljena in pristojne oblasti spodbujajo prebivalce k intenzivnejši uporabi javnih prevoznih sredstev, zaradi česar so tudi cene delavskih mesečnih kart dostopnejše.

Vožnja z vlakom in s taksijem je v Sloveniji cenejša za 49 %. Obe storitvi sta cenejši za več kot 30 % od povprečja preučevane skupine storitev, prav tako pa sta za več kot 20 % cenejši od povprečja celotnega vzorca. Medkrajevni prevoz z avtobusom in najem vozila

sta prav tako cenejša v Sloveniji; prva storitev je za 27 % cenejša, druga storitev pa je za 28 % cenejša. Letalska vozovnica za London (ekonomski razred) pa je v Sloveniji cenejša za 13 % v primerjavi s tisto v Belgiji.

### Gostinske in hotelske storitve

Gostinske in hotelske storitve so v povprečju v Sloveniji za 31 % cenejše od tistih v Belgiji (tabela 13). Te storitve presegajo agregatno raven cen preučenega vzorca storitev za 3 %. Omenjena skupina je razdeljena v tri podskupine: gostinske storitve, hotelske storitve in hitra hrana.

Tabela 13:

Censke paritete in raven censkih paritet gostinskih in hotelskih storitev (februar 2009)

| Št. STORITEV                               | Enota mere | Censka pariteta (CP)<br>$P_{SLO}/P_{BE}$ | Raven censke paritete<br>$(CP/CP_{skupina}) * 100$ | Raven censke paritete<br>$(CP/ACP_{storitev}) * 100$ |
|--------------------------------------------|------------|------------------------------------------|----------------------------------------------------|------------------------------------------------------|
| 62 Coca-cola                               | 0,25 l     | 0,84                                     | 122                                                | 125                                                  |
| 63 Pivo (steklenica)                       | 0,33 l     | 0,98                                     | 142                                                | 146                                                  |
| 64 Črna kava                               | skodel.    | 0,55                                     | 80                                                 | 82                                                   |
| 65 Namizno belo vino                       | dc         | 0,37                                     | 54                                                 | 55                                                   |
| 66 Žganje                                  | 0,02 l     | 0,51                                     | 74                                                 | 76                                                   |
| 67 Whiskey                                 | 0,02 l     | 0,55                                     | 81                                                 | 83                                                   |
| 68 Mineralna voda                          | 0,33 l     | 0,69                                     | 100                                                | 103                                                  |
| 69 Gosti sadni sok                         | 0,25 l     | 0,86                                     | 125                                                | 129                                                  |
| 70 Čaj z limono                            | skodel.    | 0,61                                     | 88                                                 | 91                                                   |
| 71 Pizza                                   | kos        | 0,64                                     | 94                                                 | 96                                                   |
| 72 Dunajski zrezek                         | kos        | 0,51                                     | 74                                                 | 76                                                   |
| 73 Špageti po bolonjsko                    | porcija    | 0,59                                     | 86                                                 | 88                                                   |
| 74 Mešana solata                           | porcija    | 0,83                                     | 121                                                | 124                                                  |
| 75 Palačinke                               | porcija    | 0,90                                     | 132                                                | 135                                                  |
| 76 Goveja juha                             | porcija    | 0,81                                     | 118                                                | 121                                                  |
| GOSTINSKE STORITVE                         |            | 0,69                                     | 101                                                | 104                                                  |
| 77 Prenoevanje v hotelu *** (enoposteljno) | noč        | 0,69                                     | 101                                                | 103                                                  |
| 78 Prenoevanje v hotelu *** (dvoposteljno) | noč        | 0,89                                     | 129                                                | 133                                                  |
| HOTELSKES STORITVE                         |            | 0,80                                     | 117                                                | 120                                                  |
| 79 Hamburger                               | kom.       | 0,59                                     | 86                                                 | 88                                                   |
| 80 Big Mac                                 | kom.       | 0,67                                     | 97                                                 | 100                                                  |
| 81 McChicken                               | kom.       | 0,65                                     | 94                                                 | 97                                                   |
| 82 Fish Mac                                | kom.       | 0,67                                     | 97                                                 | 100                                                  |
| 83 Chicken McNuggets                       | 6 kom.     | 0,36                                     | 52                                                 | 53                                                   |
| 84 Pijača                                  | 0,5 l      | 0,83                                     | 121                                                | 125                                                  |
| 85 Sladoled                                | kom.       | 0,58                                     | 85                                                 | 87                                                   |
| 86 Krompirček – veliki                     | kom.       | 0,68                                     | 99                                                 | 102                                                  |
| 87 Happy Meal                              | kom.       | 0,63                                     | 91                                                 | 94                                                   |
| HITRA HRANA                                |            | 0,63                                     | 91                                                 | 94                                                   |
| IX GOSTINSKE IN HOTELSKE STORITVE          |            | 0,69                                     | 100                                                | 103                                                  |

Prav tako kot celotna skupina storitev je tudi podskupina gostinskih storitev za 31 % cenejša v Sloveniji. Najbolj izstopa cena kozarca namiznega vina, ki je za 63 % nižja v Sloveniji. Cena namiznega vina je sicer za 46 % nižja od povprečja cen preučevane skupine storitev in za 45 % nižja od agregatne ravni cen. V Belgiji so cene alkoholnih pijač, še posebej žganja in vina, zelo visoke. Cene pijač so še posebej visoke v mestnih središčih, v uglednih četrtih in tudi v turističnih krajih. Cene kave, žganja, Whiskey-ja, dunajskega zrezka in špagetov po bolonjsko so v Sloveniji nižje za 40 % do 50 % v primerjavi s tistimi v Belgiji. Porcija palačink je v Sloveniji cenejša samo za 10 %, pivo pa stane skoraj enako kot v Belgiji.

38

Večja razlika v ceni je pri prenočevanju v hotelu s tremi zvezdicami v enoposteljni sobi, ki je v Sloveniji cenejša za 31 %. Prenočevanje v dvoposteljni sobi, prav tako v hotelu enake kategorije, pa je cenejša za 11 % (povprečje cen hotelskih storitev presega za 29 %, agregatno raven cen pa za 33 %). Hotelske storitve so sicer v povprečju v Sloveniji za 20 % cenejša od tistih v Belgiji, povprečje cen skupine gostinskih in hotelskih storitev pa presegajo za 17 %.

Hitra hrana ameriške multinacionalke McDonald's nam služi kot primerljiv vir podatkov za izračun ravni cen v Sloveniji in Belgiji. McDonald's restavracije imajo enake standarde priprave hrane, tako se hamburger v Sloveniji ne razlikuje od hamburgerja v Belgiji. Storitve so enake po obsegu in kvaliteti, se pravi, da so popolnoma primerljive. Razlike v ceni zato niso posledica delne primerljivosti storitev, ampak so posledica drugih dejavnikov, ki povzročajo razlike v cenah istovrstnih storitev med državama.

Censka pariteta skupine hitre hrane je 0,63, kar pomeni, da je hitra hrana v povprečju v Sloveniji za 37 % cenejša kot v Belgiji. Najcenejši v tej skupni so Chicken McNuggets, ki so za 48 % cenejši od povprečja skupine hitra hrana. Pijača pa je v tej skupini najdražja, saj presega povprečje cen skupine hitra hrana za 21 %, agregatno raven cen storitev pa za 25 %.

### **Komunikacije**

Skupina komunikacij je v povprečju v Sloveniji za 28 % cenejša kot v Belgiji (tabela 14).

Tabela 14:

Censke paritete in raven censkih paritet skupine storitev komunikacije (februar 2009)

| Št. STORITEV                                        | Enota mere | Censka pariteta (CP)<br>$P_{SLO}/P_{BE}$ | Raven censke paritete<br>(CP/CP <sub>skupina</sub> )<br>* 100 | Raven censke paritete<br>(CP/ACP <sub>storitev</sub> )<br>* 100 |
|-----------------------------------------------------|------------|------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| 88 Znamka za pismo (doma)                           | kos        | 0,39                                     | 54                                                            | 58                                                              |
| 89 Priporočeno pismo (doma)                         | kos        | 0,78                                     | 108                                                           | 117                                                             |
| 90 Poštnina za paket                                | 2 kg       | 0,78                                     | 107                                                           | 116                                                             |
| 91 Telegram                                         | kos        | 1,55                                     | 214                                                           | 232                                                             |
| 92 GSM impulz (fiksno omrežje, predplačniški paket) | impulz     | 0,64                                     | 89                                                            | 96                                                              |
| 93 GSM impulz (fiksno omrežje, naročniki)           | impulz     | 0,72                                     | 100                                                           | 108                                                             |
| 94 GSM aparat (brez naročnine)                      | kos        | 1,02                                     | 140                                                           | 152                                                             |
| 95 SIM kartica (prednaročniška, brez impulzov)      | kos        | 0,95                                     | 131                                                           | 142                                                             |
| 96 Nacionalni pogovor                               | min.       | 0,65                                     | 90                                                            | 98                                                              |
| 97 Pogovor v tujino                                 | min.       | 0,63                                     | 86                                                            | 94                                                              |
| 98 Pogovor v mobilno omrežje                        | min.       | 1,20                                     | 165                                                           | 179                                                             |
| 99 Telefonska naročnina (analogna)                  | mes.       | 0,60                                     | 83                                                            | 90                                                              |
| 10 ISDN naročnina                                   | mes.       | 0,52                                     | 72                                                            | 78                                                              |
| X KOMUNIKACIJE                                      |            | 0,72                                     | 100                                                           | 108                                                             |

39

Najcenejša je pri nas znamka za pismo, ta dosega le 39 % cene primerljive storitve v Belgiji. Znamka za pismo je za 46 % cenejša od povprečja cen skupine komunikacije, od povprečja cen celotnega vzorca storitev pa je cenejša za 42 %. Sledi ji mesečna ISDN naročnina, ki je v Sloveniji cenejša za 48 %. Na drugi strani pa izstopajo storitve, ki so v Sloveniji dražje kot v Belgiji. Telegram je v Sloveniji za 55 % dražji kot v Belgiji in presega povprečje cen skupine komunikacij za 114 %, agregatno raven cen pa za 132 %. Pogovor v mobilno omrežje je v Sloveniji dražji za 20 %, GSM aparat brez naročnine pa je dražji za 2 %.

Tudi pri tej skupini storitev se je pojavljala težava v primerljivosti. Belgijske poštnne storitve niso popolnoma identične slovenskim. Razlikujejo se po obsegu in tudi po hitrosti dostave. Tudi pri telekomunikacijskih storitvah se razlikujejo naročniški in predplačniški paketi po ceni minute pogovora in mesečni naročnini.

#### 4. Sklep

Članek se ukvarja s primerjavo ravni cen storitev na primeru baz podatkov, ki so bili zbrani z neposrednim popisom cen v slovenskih in belgijskih mestih. Rezultati raziskave so v skladu s temeljnimi ugotovitvami o nacionalni ravni cen med državami članicami Evropske unije. Nacionalna raven cen je v Belgiji leta 2008 presegla tako povprečje EU-27 kot tudi splošno raven cen v Sloveniji, pri čemer je slovenska nacionalna raven cen v istem letu dosegla 72 % nacionalne ravni cen v Belgiji (Svennebye 2009).

Izhajajoč iz teh makrocenovnih razmerij pa pričujoča raziskava ponuja štiri dodatne ugotovitve. Prvič, splošna raven cen storitev je v Sloveniji za 33 % nižja od ravni referenčnih cen storitev v Belgiji. Drugič, razhajanja cen storitev med Slovenijo in Belgijo so izrazita. Iz analize obsežnega statističnega vzorca izhaja, da so prav vse skupine storitev v Sloveniji absolutno cenejše od tistih v Belgiji. Najcenejše so komunalne storitve, ki predstavljajo v povprečju le 34 % cene istovrstnih storitev v Belgiji. Cenam v Belgiji so najbližje slovenske cene finančnih storitev – te so v Sloveniji v povprečju cenejše za 13 %. Tretjič, po Borchertovi raziskavi (2009) so leta 2008 cene gostinskih in hotelskih storitev v Sloveniji dosegle 77 % ravni cen referenčnih storitev v Belgiji. Rezultati v tej študiji kažejo, da je raven cen tovrstnih storitev v Sloveniji glede na Belgijo še za 8 odstotnih točk nižja. In četrtič, primerjava povprečnih neto plač v storitvenih dejavnostih Slovenije ( $W_{SLO}$ ) in Belgije ( $W_{BE}$ ) z agregatno censko pariteto storitev ( $ACP_{storitev}$ ) ponuja odgovor o višini relativne kupne moči (RKM) povprečnih slovenskih neto plač v teh dejavnostih:

$$PW = \frac{W_{SLO}}{W_{BE}} = \frac{982,18 \text{ EUR}}{1858,50 \text{ EUR}} = 0,53 \quad (4)$$

$$RKM = \frac{PW}{ACP_{storitev}} = \frac{0,5285}{0,6686} = 0,79 \quad (5).$$

Podatki za leto 2009 tako kažejo, da je lahko Slovenec, zaposlen v storitvenem segmentu gospodarstva, s svojo povprečno neto plačo ustvaril 79 % nakupov iz storitvene ponudbe v primerjavi z nakupi storitev, ki jih je zmozel zaposleni Belgijec v storitvenih dejavnostih s svojo neto plačo.

## Literatura

Allington, F. B. N., Kattuman, P. A., Waldmann, F. A., 2005. *One Money, One Market, One Price?* *International Journal of Central Banking* 1, no. 3: 73-115.

Belgostat (2009) - *Economic Indicators for Belgium*; on-line database. Dosegljivo na: <http://www.nbb.be/app/cal/E/BelgoHome.htm> (5. 5. 2009).

Borchert, E., 2009. *Wide Spread in Consumer Prices Across Europe in 2008*. Eurostat Statistics in Focus, 50/2009.

Cornille, D., Stragier, T., 2007. *The Euro Five Years Later: What has Happened to Prices?* NBB Economic Review, September 2007.

Čihák, M., Holub, T., 2005. *Price Convergence in EU-Accession Countries: Evidence from the International Comparison*. *Économie internationale* 102, no. 2: 59-82.

Dhyne, E., Alvarez, L. J., Le Bihan, H., Veronese, G., Dias, D., Hoffmann, J., Jonker, N., Lünemann, P., Rumler, F., Vilmunen, J., 2005. *Price Setting in the Euro Area: Some Stylized Facts from Individual Consumer Data*. ECB Working Paper No. 524.

Dreger, C., Kholodin, K., Lommatzsch, K., Slačálek, J., Wozniak, P., 2008. *Price Convergence in an Enlarged Internal Market*. *Eastern European Economics* 46, no. 5: 57-68.

Jousten, A., Lefèbvre, M., Perleman, S., Pestieau, P., 2008. *The Effects of Early Retirement on Youth Unemployment: The Case of Belgium*. IMF Working Paper 08/30.

Kračun, D., Bekő, J., Bricelj, B., Boršič, D., Jagrič, T., Ovin, R., 2009. *Primerjava cen in plač Slovenije z Avstrijo in Češko v marcu 2009*. Inštitut za ekonomsko diagnozo in prognozo – IEDP. Ekonomsko-poslovna fakulteta Univerze v Mariboru.

Rogers, J. H., 2007. *Monetary Union, Price Level Convergence, and Inflation: How Close is Europe to the USA?* *Journal of Monetary Economics* 54: 785-796.

Svennebye, L., 2009. *Large Differences in GDP and Consumption Per Inhabitant Across Europe*. Eurostat Statistics in Focus 95/2009.